

Cała prawda
o własności, torturach
i pracy w hucie

Krasowskiego
nowa historia
polityczna Polski

Gra o Tron,
gra o edu,
gra o design

**SENAT
ZABIJA PRASĘ**

Polskie media solidarnie
protestują przeciwko
skandalicznej zmianie
prawa prasowego

*czytaj strona 3

PRZE KROJ

NR 19 (3488) / 7 MAJA 2012 / CENA 3,99 Zł

WWW.PRZEKROJ.PL

w tym 8% VAT

INDEKS
371424

ISSN 0033-2488

19 >

NAJNOWSZA POWIEŚĆ AUTORA „CIENIA WIATRU”

Rok 1957. Interesy rodzinnej księgarni Sempere i Synowie idą tak marnie jak nigdy dotąd. Daniel Sempere, bohater *Cienia wiatru*, wiezie stateczny żywot jako mąż pięknej Bei i ojciec małego Juliana. Następny w kolejce do porzucenia stanu kawalerskiego jest przyjaciel Daniela, Fermín Romero de Torres, osobnik tyleż barwny, co zagadkowy: jego dawne losy wciąż pozostają owiane mgłą tajemnicy.

Ni stąd, ni zowąd przeszłość Fermina puka do drzwi księgarni pod postacią pewnego odrażającego starucha. Daniel od dawna podejrzewał, że skoro przyjaciel nie chce mu opowiedzieć swojej historii, to musi mieć ważny powód. Ale gdy Fermín wreszcie zdecyduje się wyjawić mroczne fakty, Daniel dowie się „rzeczy, o których Barcelona wołałaby zapomnieć”.

I choć zakończenie powieści wydaje się ze wszech miar pomyślne, to Ruiz Zafón mówi nam wprost, że „prawdziwa historia jeszcze się nie skończyła. Dopiero się zaczęła”.

Zapraszamy na jedyne
i niepowtarzalne spotkanie
z twórczością **Carloza Ruiza Zafóna**
zatytułowane

„Niech żyje powieść, niech żyją książki!”
9 maja 2012 roku, godzina 18.00

Klub Hybrydy w Warszawie,
ul. Złota 7/9

(rozlosujemy 2 książki z autografem Zafóna)

www.muza.com.pl

PRZE KROJ

Założył w roku 1945
w Krakowie redaktor
Marian Eile

NIE PISZEMY: O TYM...

... że Kaczyński bojkotuje EURO 2012, a Ryszard Czarnecki tamże zaprasza.

... że Smuda coś tam coś tam.

... że murawę na Narodowym trzeba na nowo położyć za pół miliona.

... że żywienie podczas olimpiady w Londynie przez McDonald's jest nie ok, bo na EURO w Polsce jest jak najbardziej.

... że popłynęły łzy Wilkom, Rodowicz i Feelowi po zastrzyku dzięków pań Jarzębin.

... że Jerzy Pilch wyznał, iż jest stalinowcem futbolu, a Doda w wywiadzie udzielonym Żakowskiemu przyznała się do niewiedzy na temat zakazu aborcji w Polsce.

... że o 6 rano, 1 maja, policja aresztowała na trzy miesiące Andrzeja Doleckiego z ruchu Wolne Kołonie. Przynajmniej w jednej sprawie będzie na EURO spokój. Lub nie...

... że Leszek Miller został, kim został.

... że tyle a tyle osób zginęło na polskich drogach w tzw. długi weekend, a policja zatrzymała tylu a tylu pijanych kierowców. Przeczytacie, usłyszycie, zobaczycie wszędzie indziej.

... że najprawdopodobniej wyjaśni się jedno z najbardziej nieprawdopodobnych zabójstw w Polsce, śmierć generała Papaya, byłego komendanta policji. Mieli zastrzelić go złodzieje zainteresowani jego służbowym espero.

MAREK RACZKOWSKI

PISZEMY: DO SENATORÓW RP

Wolność słowa jest zagrożona przez projekt nowelizacji prawa prasowego rodzący się w Senacie RP. To nie jest problem tylko dziennikarzy i redaktorów. To wyzwanie dla wszystkich obywateli Polski.

Reagując na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który orzekł, że ustawowe zapisy regulujące kwestię sprostowań i odpowiedzi prasowych są nieprecyzyjne, senatorowie RP postanowili całkowicie skasować instytucję sprostowania, wprowadzając w jego miejsce odpowiedź prasową. Ta pozornie drobna zmiana będzie mieć dramatyczne konsekwencje.

Sprostowanie odnosi się do faktów i publikowane jest wówczas, gdy dany artykuł zawiera fałsz, który można wykazać. Obowiązek jego zamieszczenia jest dla nas oczywisty i wynika z dążenia do prawdy. Uważamy, że gazety nie mają prawa kłamać, a gdy zdarza się im popełnić niezamierzone błędy – powinny je sprostować i przeprosić. Nie można jednak odbierać prasie prawa do formułowania opinii. Nie można też zmuszać żadnej redakcji do propagowania poglądów, z którymi się nie zgadza – a właśnie do tego zmierza projekt senatorów.

W przeciwnieństwie do sprostowania odpowiedź prasowa nie musi się odnosić do faktów. Mogłaby ją wysłać do redakcji każda osoba w jakikolwiek sposób dotknięta publikacją. Odpowiedź mogłaby mieć objętość dwukrotnie większą od publikacji, do której się odnosi, a redakcja miałaby obowiązek ją wydrukować.

Nietrudno sobie wyobrazić konsekwencje: gazety zapelnilyby się odpowiedziami polityków, biznesmenów, artystów skrytykowanych przez dziennikarzy czy z innych powodów niezadowolonych z opublikowanych artykułów. Dział PR i marketingu firm nauczyłyby się wykorzystywać instytucję odpowiedzi do zamieszczania bezpłatnych reklam. Gazety prawnicze musiałyby publikować jako odpowiedzi artykuły polityków lewicy i odwrotnie – pisma lewicowe krytykowanych przez nie ideologów prawicy. Po każdej publikacji dotyczącej jakiegokolwiek urzędu gazety musiałyby zamieszczać repliki jego szefów czy biur prasowych. Wkrótce okazałoby się, że objętość tych odpowiedzi zmusza redakcje do drukowania całych suplementów.

Senacki projekt pozbawia redakcje prawa do kształtowania polityki redakcyjnej i decydowania, jakie poglądy chcą głosić. Gdyby te zapisy weszły w życie, polska prasa stałaby oddana we władanie czynnikiem zewnętrznym – politykom, urzędnikom, marketingowcom, biznesmenom.

Jesteśmy zdumieni, że taki projekt rodzi się w Senacie, w którym większość posiada partia mająca w nazwie przymiotnik „obywatelska”. W kraju szczycącym się tradycją wolności prasy. W państwie, którego system medialny zbiera najwyższe notowania w międzynarodowych rankingach wolności prasy.

Takie same rozwiązania wprowadzały rządy pragnące zakneblować media. Głośnym przykładem była nowelizacja prawa prasowego dokonana przez rząd Roberta Fico na Słowacji w 2008 r. Protest mediów odbił się echem w całej Europie. Ostatecznie antywniościowe zapisy wykreślono w zeszłym roku.

Dziś polscy ustawodawcy zamierzają powtórzyć słowacki przykład. Dopóki nie jest za późno, dopóki spór o polskie prawo prasowe nie przekształcił się w ogólnoeuropejski skandal kompromitujący nasz kraj, apelujemy: wycofajcie się z tych projektów.

REDAKTORZY NACZELNI

JADWIGA SZTABIŃSKA Dziennik Gazeta Prawna
ADAM MICHNIK Gazeta Wyborcza
TOMASZ WRÓBLEWSKI Rzeczpospolita
GRZEGORZ JANKOWSKI Fakt
SŁAWOMIR JASTRZĘBOWSKI Super Express
TOMASZ SIEMIENIEC Puls Biznesu
PAWEŁ FAFARA Polska The Times
MARCIN KALITA Przegląd Sportowy
JERZY BACZYŃSKI Polityka
TOMASZ LIS Newsweek
MICHAŁ KOBOSKO Wprost
PAWEŁ LISICKI Uważam Rze
PIOTR MUCHARSKI Tygodnik Powszechny
PAWEŁ WOLDAN Angora
KS. MAREK GANCARCZYK Gość Niedzielny
KS. IRENEUSZ SKUBIŚ Tygodnik Niedziela
JERZY DOMAŃSKI Przegląd
WALDEMAR PAŚ Metro
GRZEGORZ POPLAWSKI Polska Dziennik Bałtycki
ROBERT SAKOWSKI Polska Dziennik Łódzki
MARCIN KOWALCZYK Express Ilustrowany
MAREK TWARÓG Polska Dziennik Zachodni
ARKADIUSZ FRANAŚ Polska Gazeta Wrocławska
ADAM PAWLÓWSKI Polska Głos Wielkopolski
DAREK KOTLARZ Polska Kurier Lubelski
PAWEŁ SIENICKI Polska Metropolia Warszawska
WOJCIECH HARPULA Polska Gazeta Krakowska
MAREK KĘSKRAWIEC Dziennik Polski
KRZYSZTOF KUCHTA Super Nowości
WOJCIECH POTOCKI Głos Pomorza
KRZYSZTOF ZYLIK Nowa Trybuna Opolska
STANISŁAW WRÓBEL Echo Dnia
PIOTR WĄSIKOWSKI Kurier Poranny
KONRAD KRUSZEWSKI Gazeta Współczesna
IWONA ZIELIŃSKA-ADAMCZYK Gazeta Lubuska
KRZYSZTOF WIEJAK Dziennik Wschodni
STANISŁAW SOWA Nowiny
KRZYSZTOF NAŁĘCZ Głos Dziennik Pomorza
TOMASZ KOWALCZYK Kurier Szczeciński
ARTUR SZCZEPAŃSKI Nowości – Dziennik Toruński
JERZY NOWICKI Kurier Podlaski – Głos Siemiatyczy
ALEKSANDER ŚWIEYKOWSKI Kulisy Powiatu
DANIEL DŁUGOSZ Nowa Gazeta Trzebnicka
TOMASZ MILER Gazeta Gryfińska
JERZY KAMIŃSKI Gazeta Powiatowa – Wiadomości Oławskie
WALDEMAR ŚLIWCZYŃSKI Wiadomości Wrzesińskie
WOJCIECH WALIGÓRSKI Nowy Łowiczanie
JADWIGA MAGIER Echo Krasnegostawu
GRAŻYNA KAIM Przełom
RADOSŁAW SAFIANOWSKI Kurier Iławski
KRZYSZTOF HARASIMIUK Tygodnik Siedlecki
MATEUSZ ORZECZOWSKI Wspólnota
MAGDALENA HODAK Nowe Życie Pabianic
RENATA KLUCZNA 7 Dni Częstochowa
MACIEJ SULIMA Tygodnik Ostrołęcki
JANUSZ WIKOWSKI Wydawnictwo Pomorskie
JÓZEF MATYSIK Co Tydzień
ROMAN KURKIEWICZ Przekrój

LAST MINUTE KRZYSZTOF PŁYTA

Poranek po majówce: co budzi w nas złość? Budzik.

UPRZEJMIIE INFORMUJEMY

- 6 **Święto Pracy: razem, ale osobno** Lewica od dawna nie była tak widoczna i prężna. I tak podzielona – o 1 maja w Warszawie pisze Krzysztof Pacewicz

PRZED WSZYSTKIM

- 8 **Rów, w którym płynie mętna rzeka** Wisła ponoć tylko dzieli Warszawę na pół, pływają w niej śmieci, a wzdłuż bulwarów jeżdżą samochody – o tym rozmawiają **Krzysztof Dziomdziora, Piotr Ivan Ivanov, Maria Pechańska, Przemek Pasek, Marek Piwowarski oraz Katarzyna Mill**
- 12 **Czy Polska przetrwa do roku 2030?** O buncie przeciw ACTA jako rewolucji ponowoczesnej, o mediach, które sobie z tym nie radzą, i o nowym rozdaniu po kryzysie z **Edwinem Bendykem** rozmawia **Arek Gruszczyński**
- 16 **Kudłata własność i miasta na wolnej licencji** Protesty przeciwko ACTA, dyskusja o reprivatyzacji, walka o skłot mają wspólny mianownik: własność nie jest jednoznaczna – pisze **Joanna Kusiak**
- 19 **Włoszczowa wyobrażona** w felietonie **Adama Ostolskiego**
- 20 **Legends o torturach** W dyskusji o tajnych więzieniach oraz stosowanych tam „specjalnych technikach” przesłuchań pojawiają się odwołania do prawnego zakazu tortur. Są jednak dużo silniejsze argumenty przeciwko nim – diagnozuje **Małgorzata Anna Maciejewska**
- 22 **Oto jest książka zdrajcy** „Po południu. Upadek elit solidarnościowych po zdobyciu władzy” nie przysporzy Robertowi Krasowskiemu miłości prawicowych publicystów ani zawodowych historyków. Wszyscy będą mu zazdrościli talentu, pierwsi wytkną zdradę, drudzy liczne deficyty warsztatowe. Z czytelnikami, przy odrobinie szczęścia, może być lepiej – ocenia **Mariusz Ziomecki**
- 26 **Na kontrakt do piekła** Zdawałem sobie sprawę z tego, że jadę do ciężkiej pracy, ale nie sądziłem, że jadę na wojnę – opowiada **Tomasz Bohajedyn**, który przez jakiś czas pracował w hucie
- 30 **Odmarazmić uniwersytet** Kryzys neoliberalnego systemu jest szansą na otwarcie dyskusji nad rolą uczelni wyższych w produkcji i dystrybucji wiedzy oraz ich powinnościach – diagnozuje **Bartłomiej Kozek**

CYWILIZACJA OD ŚRODKA

- 32 **HIV i dziewczyna** W Polsce wiedza o HIV/AIDS jest dziś znacznie mniejsza niż 20 lat temu, chociaż zagrożenie wcale nie spada. Seropozytywne kobiety potrzebują wsparcia, by walczyć ze stereotypami – pisze **Patrycja Dołowy**
- 34 **Bezpiecznej zabawy** O tym, czy wciąż powinniśmy się bać HIV i że badanie na obecność wirusa jest dowodem miłości, **Grażyna Konieczny** rozmawia z **Mają Ruszpel**
- 36 **Gorące, ciepłe czy zimne?** Jakie dania powinniśmy jeść? Na to m.in. pytanie odpowiada **Joanna Omorska**

KONIEC Z KULTURĄ

- 38 **Gra o tron: Nadchodzi zima i globalna rewolucja** Czy saga fantasy i popularny serial mogą być równościowym, antywojennym i feministycznym manifestem? O „Grze o tron” rozmawiają **Julia Kubisa** i **Adam Ostolski**
- 41 Recenzja książki: **Boli, bo ma boleć!** Trudno jest pisać w Polsce eseistykę religijną i nie zostać wepchniętym w objęcia Kościoła toruńskiego lub łagiewnickiego. „Wariacje Tischnerowskie” **Jarosława Makowskiego** dowodzą, że da się to zrobić – ocenia **Artur Madaliński**
- 42 **Nie tylko konstruktivism** Jak polityczne zaangażowanie wpływało na stylistykę polskiego projektowania graficznego w międzywojniu? I co zostało z tamtej oryginalnej stylistyki? Z **Piotrem Rypsonem** rozmawia **Agata Pyzik**
- 45 **Przypadek doktora Tutschkego** opisuje w swoim felietonie **Tomasz Piątek**
- 46 **Bądź swoim własnym rewolucjonistą** Jeśli nigdy nie widzieliście na żywo Boba Marleya czy The Clash, nie popełnijcie tego samego błędu z Manu Chao – radzi **Jacek Nizinkiewicz**
- 48 Recenzja gry: **Pozory mylą „Fez”** to gra, w której prawie nic nie jest tym, na co wygląda – zdradza **Paweł Schreiber**

ZAWSZE W PRZEKROJU

- 49–50 **Rozmaitości z krzyżówką** i Lewomyślnie Kurkiewicza
3, 49, 50 **Raczkowski**

Zmarła

EWA WILCZ-GRZĘDZIŃSKA

dziennikarka, redaktorka wielu tytułów prasowych, opiekunka licznej grupy autorów i autorek.

W ostatnich miesiącach, już bardzo ciężko chora, z oddaniem i zaangażowaniem pracowała także razem z nami, ze zmieniającym się zespołem „Przekroju”.

BĘDIEMY O TOBIE PAMIĘTAĆ.
DZIĘKUJEMY EWO.

ADRES REDAKCJI: ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa, faks: 22 628 05 88, 22 463 00 00, 22 628 34 01 do 09, www.przekroj.pl, e-mail: doredakcji@przekroj.pl lub imie.nazwisko@przekroj.pl **REDAGUJE ZESPÓŁ:** Roman Kurkiewicz (redaktor naczelny), Aleksandra Bilewicz, Katarzyna Czarnecka, Julia Kubisa, Magda Papużńska, Jacek Tomczuk, Maria Swietlik **ROZMAITOŚCI, KRZYŻÓWKI:** rozrywka@przekroj.pl, Marcin Pieszczyk, Kaliber 45 **PROJEKT GRAFICZNY:** Kasper Skirgajło-Krajewski **PRACOWNIA GRAFICZNA:** Andrzej Figatowski **FOTODŁUGA:** foto@przekroj.pl, Katarzyna Serek, Franciszek Mazur **KOREKTA:** Lina Brett **OSŁÓBKA ZDJĘĆ, PRZYGOTOWANIE DO DRUKU:** Bogumiła Kreczmańska, Bartosz Wójcik, Tomasz Kieras, Krzysztof Rzeszutek **STRONA INTERNETOWA I IPAD:** serwisyplatne@rp.pl, Cezary Niewiarowski, Renata Wróbel

WYDAWCA: PRESSPUBLICA SP. z o.o. ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa
PROMOCJA I MARKETING: promocja@przekroj.pl, Milena Ostólska
BIURO REKLAMY: Presspublica Sp. z o.o. ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa; faks: 22 628 05 88, 22 463 00 00; automatyczna centrala telefoniczna: 22 4630 + numer wewnętrzny; łączenie przez telefonistkę 22 628 34 01 do 09 **DYREKTOR DZIAŁU AGENCYJNEGO:** Filip Weichert – 22 463 01 88 reklamainfo@presspublica.pl druk: RR Donnelley.

PRENUMERATA TYGODNIKA „PRZEKRÓJ”

PRENUMERATA REDAKCYJNA Cena prenumeraty 2012 r.: roczna: 166,40 zł, półroczna: 83,20 zł, kwartalna: 41,60 zł
Zamówienie na prenumeratę należy składać: e-mailem: prenumerata@przekroj.pl lub faksem: 22 621 22 61.
Dodatkowe informacje pod nr. tel. 800 120 195
PRENUMERATA KOLPORTERSKA oddziały Ruch SA, www.prenumerata.ruch.com.pl, urzędy pocztowe
PRENUMERATA e-WYDANIA www.egazety.pl
PRENUMERATA ZAGRANICZNA Ruch SA
www.ruch.pol.pl; 22 693 67 75, 22 693 67 82, 22 693 67 18

DOSTĘP NA STRONĘ WWW I WERSJĘ NA IPADA

Cena abonamentu na iPad'a i w Internecie: tygodniowy – 3,69 zł, kwartalny – 30,75 zł; roczny (z rabatem 30 proc.) – 99 zł.
Do wykupienia na www.przekroj.pl oraz w App Store.
Informacje: wsparcie@przekroj.pl

Artykułów niezamówionych nie zwracamy. Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótnów w nadesłanych artykułach i listach.

Okładka:
Jan Bajtklik

SAMSUNG

W przyszłości telewizory
będą sterowane głosem i gestami.
Samsung ma je już dziś.

Samsung POLSKĘ

www.kochampolskeza.pl

www.smarttv.samsung.pl

Zeskanuj kod

Zaproś przyszłość do swojego domu dzięki telewizorom Samsung Smart TV. Steruj telewizorem za pomocą głosu i gestów dzięki funkcji Smart Interaction, dziel się bezprzewodowo zdjęciami i filmami za pomocą All Share. Ciesz się najwyższą jakością 3D full HD i darmowym dostępem do ponad 30 000 filmów oraz programów 24 h na dobę.

Sterowanie
głosem

Sterowanie
gestami

Rozpoznawanie
twarzy

Zdumiewający
obraz
3D Full HD

Bezprzewodowe
łączenie się
z urządzeniami
Kup książkę

Nowy Smart TV. Telewizja jutra.

 SMART TV